

Откъс от книгата

Доклад на зелената амеба
за химическия молив

Велина Минкова

1.

Завършихме шести клас. Имах само една петица за края на годината, гадната биоложка се заяде. Иначе по всичко друго – шестици. Голямо зубрене падна, но успех. Въпреки това пак не ме избраха за никаква длъжност в пионерския ни отряд. Вече втора година бях само асистентка на знамето, защото бях висока колкото знаменосеца. Но за сериозна пионерска дейност явно не ставах. Била съм чуждопоклонничка, защото ходех в Алианса на английски и на частни уроци по френски.

В училище любим предмет ми беше руският. И добре че беше Иванова по руски, за да се застъпи за мен. Нареди на дружинната ни ръководителка да основе КИД, или Клуб на интернационалната дружба, за да ме направи председател. Каза ми, че децата по света трябвало да знаят езици, за да могат да общуват помежду си и да се борят за мир и ядрено разоръжаване. И че руският език бил официален език на половината свят и трябвало да продължавам да го уча с желание. Според мен тя много се беше ядосала на целия клас – за толкова години не можах да научат нито падежите, нито едно стихотворение, камо ли пък руска песен.

Този КИД така и не започна да развива дейност, защото не бях много наясно точно какво трябва да правя като негов председател през учебната година. Чужденчета идваха в България само през лятото, и то когато имаше Детска асамблея „Знаме на мира“. Иванова ми беше казала да почерпя вдъхновение от кръжоците, които посещавах в Двореца на пионерите.

Аз наистина ходех в пионерския дворец, но само на един кръжок, и то по естрадни танци, което някак не се сещах как да приложя към новата си длъжност. После Иванова ми даде писма от съветски ученици, които искали да си пишат с българчета, и аз ги разпределих между момичета и момчета в класа, но не стана ясно кой на кого е отговорил. Аз започнах да си кореспондирам с Наташа от Ленинград, за да си упражнявам езика. Руснаците пишат много красиво, но нещата, които казват в писмата си, не са много интересни.

В края на учебната година Иванова извика мама и татко в училище, за да им говори някакви неща за мен. Цяла вечер бях на тръни, но те се върнаха доста доволни. Разказала им рускинята за това как сериозно уча по нейния предмет и за клуба, на който съм председател. Как, за да придобия опит в развиването на международна пионерска дейност, би било добре да замина на международен пионерски лагер. Имало много, в Унгария, ГДР, Чехословакия, Франция, Куба, СССР... Но трябвали връзки в ЦК на Комсомола. Нашите нямали, затова приели с радост, когато Иванова предложила да се обади на позната на брат й, която работела в лагерния отдел. Не можело да избирам, трябвало да бъда благодарна, ако се намери едно място закъдето и да е. Но след като съм била отличничка и активен пионер, можело и да стане.

Откъс от книгата

Доклад на зелената амеба
за химическия молив

Велина Минкова

Е, може би ако бях пълна отличничка, щях да имам по-голям шанс. Биоложката беше най-отвратителната учителка, която съм виждала. В началото косата ѝ беше бяла, после стана небесносиня, а по развалените ѝ предни зъби винаги имаше налепени разни гадости, явно не ги миеше. Бях я помолила да ме изпита за шестица и здраво си бях научила за едноклетъчните. Тя се съгласи и аз заразкавах, но по едно време се обърках и изръсих, че зелената амеба фотосинтезира, вместо да кажа зелената еуглена. А амебата изобщо не е зелена и не фотосинтезира и биоложката ми каза да си седна с петица за годината. Била съм наизустявала уроците, без да вниквам в тях.

2.

От ЦК на Комсомола се обадили на мама и ѝ казали, че заминавам за Корея. Тя ужасно се зарадвала, защото не очаквала да ме изпратят толкова далече, все пак е голям късмет да имам възможност да видя друг континент. По една нощ в Москва на отиване и на връщане, после през Хабаровск за Пхенян, три дни в Пхенян и после две седмици на пионерски лагер в град Вонсан на Японско море. Направо не можех да повярвам. Извикаха ме с нашите в Комсомола и другарят Аркадиев, който щеше да бъде ръководител на групата, ме разпитва за училище, после си говорихме на руски. В Корея щяло да има деца от целия социалистически лагер и общият ни език щял да бъде руският. Аркадиев имаше сини очи и голямо светло лице, самият той приличаше на руснак. Разказа ни за групата от шест деца, три момчета и три момичета, всичките пълни отличници и активни пионери. Ръководителите щели да бъдат двама, той и другарят Гайдарски, с когото сме щели да се запознаем на подготовителния лагер в планината.

В момента било голяма лудница, защото заминавала делегацията за Тринайсетия международен фестивал на младежта и студентите в Пхенян, затова подготовителният лагер щял да започне чак другата седмица. Аркадиев се оказа връстник на майка ми и баща ми и си заразправяха спомени за Деветия международен фестивал на младежта и студентите, състоял се преди много години в София, когато са били млади. Аркадиев подчерта, че в Пхенян фестивалното строителство било грандиозно и фестивалът бил в пъти по-голям от този в София, но нашата група нямало да присъства, тъй като сме били само пионерчета.

3.

Подготовителният лагер беше в планината, в една голяма почивна станция с просторни и слънчеви помещения. Бяха събрани групи, заминаващи за най-различни държави. Много деца, сигурно всичките пълни отличници и отрядни председатели. Имаше и една група гимназисти от Строителния техникум, които бяха на лагер-школа. Нашите двама ръководители ни събраха шестимата от

Откъс от книгата

Доклад на зелената амеба
за химическия молив

Велина Минкова

групата да ни запознаят. Все пак щяхме да прекараме повече от месец заедно. За съжаление момчетата на нищо не приличаха. Бяха малко по-големи, но изобщо не им личеше. Атанас беше нисък, с очила, а Петър – висок и тъмнокос, но с ръбата физиономия и доста тромав. Стоян може би щеше да изглежда нормално, ако не беше мазната му, винаги смачкана коса. Имаше и младежки пъпки, защото беше за девети клас.

Другите две момичета, и те като мен за седми клас, бяха от различни училища и не се познаваха. Росица беше висока и кльощава, с подстригана на паница светла коса. Светла беше по-ниска, с доста женствени форми и тъмна коса на опашка. Чуждите езици им куцаха, говореха малко само руски. И двете казаха, че ги изпращали на лагер като награда за активна пионерска дейност. Росица била отряден председател, а Светла – звенева. Не стана въпрос дали бяха пълни отличнички. Аз нищо не казах, защото малко ме беше срам, че изобщо нямам пионерска дейност, с която да се похваля. А и не бях пълна отличничка заради гнусната биоложка.

Появи се и вторият ни групов ръководител, Гайдарски. Тъмен и слаб, с прическа като на Елвис Пресли, но с остър, гърбав нос и дълги нокти на едната ръка, защото свирел на китара. Ръководителите ни казаха да не си носим дрехи със западни надписи, защото било обидно за корейците. Раздадоха ни бели тениски, на които пишеше с червени букви Международна младежка щафета „Памет“, за да сме имали нещо като униформа на българската група, когато се наложи да облечем нещо еднакво, различно от пионерската униформа. Попитах каква е тази щафета, но никой не можа да ми обясни. Просто имало осем еднакви тениски с български надписи и ги зачислили към нашата група. Трябвало да се запасим с всевъзможни български сувенири, които да разменяме с чуждестранните си другарчета. Учихме и репетирахме „Пред нас са блеснали житата“ за концерта на българската вечер в лагера.

Групата от Строителния техникум обаче се забавляваше много повече от нас. Сутрин рано, преди да им започне обучението по някакви технически теми, една дългокоса красавица със сочни устни лягаше на килимче на огромната тераса с изглед към планинската гора и провеждаше час по аеробика за момчетата от групата им. Момчетата се нареждаха до перваза, гледаха ги и пушеха уж тайно, но понякога си изнасяха чая и закуската от столовата. Тримата им учители бяха млади и готини, явно нямаха нищо против така да започва денят. Ние с Роси и Светла специално отидохме да се запознаем с красавицата. Казваше се Силвия, като от песента на братя Аргирови. Нарочно ставахме рано, още щом чуехме музиката от портативния ѝ касетофон, и започвахме да зяпаме в захлас как движи съвършеното си тяло в лилаво трико. Останалите няколко момичета от Строителния също бяха или в пъстри трика, или в ярки чорапогащници и огромни тениски със западни надписи. Но не само това. Първо едно, после второ, трето и т.н. момиче се появяваха с нови прически, късо подстригани и щръкнали нагоре, точно като на Мадона. Казаха, че Силвия ги подстригвала в банята. После взимали крем за бръснене от момчетата, които

Откъс от книгата

Доклад на зелената амеба
за химическия молив

Велина Минкова

явно вече се бръснеха, и намазвали късите кичури в посока нагоре. Ефектът беше поразителен. На следващия ден се примолихме на Силвия да ни подстриже и нас трите.

Същата вечер, последна за нас от подготовителния лагер, учениците от Строителния направиха дискотека в столовата на станцията и няколко от техните момчета ни каниха да танцуваме блус. Добра идея бяха новите прически. Аркадиев и Гайдарски изобщо не одобриха, даже казаха, че с тези коси можело да не ни пуснат в Корея. Но го казаха май само защото нашите отвратителни момчета седяха и ни зяпаха злобно цялата вечер, тъй като преди това им бяхме отказали да играем на филми.

4.

Като се прибрах в София, дълго си мислех за прекрасния подготовителен лагер. Но нямаше време за мечти. Другарката Иванова, за която бях забравила, се обади вкъщи да ми каже, че вече била говорила с нашите, но сега да ми кажела и на мен, че съм имала невероятен късмет да се отвори място и да замина. Също така било изключително важно да си водя подробен дневник. За една отличничка това не би трябвало да е проблем. Въз основа на видяното и преживяното на международния лагер в Корейската народнодемократична република, една изключително развита социалистическа страна, би трябвало да мога да организирам и да планирам бъдещата дейност на КИД.

И тъй като ми предстои да посетя и СССР, да поздравя от нея любимата й Москва, където била учила, и да изпия за нея една голяма чаша кефир. Като, разбира се, не забравя да опиша всичко в дневника си, за да мога след това да й разказвам без пропуски, и да напиша доклад, който да изнеса в часа по руски. Стана ми интересно да видя Москва, защото за първи път усетих топло вълнение в гласа на Иванова, която иначе вдигаше на дъската всеки, който говореше в час, и безмилостно изпращаше при директорката ако някой дръзнеше да влезе в час със закъснение или пък дъвчейки дъвка. Радвах се, че съм й станала любимка. С мама обикаляхме града да търсим сувенири. Не беше лесно. Сувенири в София почти не се продаваха. Ръководителите ни казаха, че всичко, което е българско или с български букви по него, може да се счита за сувенир. В подлеза на ЦУМ имаше носни кърпички с момиченца и момченца в народни носии и мускали с розово масло. Купихме и няколко конски маниста, нанизани на кожички.

В книжарницата нямаше особено голям избор от пощенски картички, но затова пък бяха пуснали химически моливи. Наполовина тъмносини, наполовина яркочервени, острят се от двете страни, а ако се наплюнчи малко графитът, се превръщат във водни бои, напълно неизтриваеми. Синьото и червеното са страхотна цветова комбинация. На моливите пишеше „Хемус“ и според мен щяха да вземат акъла на чуждестранните ни другарчета.

Имаше единайсет молива в книжарницата, но продавачката ни разреши да купим само половината, за да не сме създавали дефицит. Мама й обясни, че

Откъс от книгата

Доклад на зелената амеба
за химическия молив

Велина Минкова

заминавам на международен пионерски лагер, че от ЦК на Комсомола са ни казали да си набавим български сувенири; цял ден сме обикаляли да търсим и много малко неща сме успели да намерим. Продавачката първо каза, че не я интересува, но след това се съгласи и ни ги продаде всичките.

От същата книжарница си купих и тетрадка от осемдесет листа, в която да си водя дневника, защото нямаше тефтери с дати. Ще си пиша датите сама. Според мама така било по-добре, защото мястото, определено за един ден, нямало винаги да ми стига за това, което искам да опиша. Тя си била водила дневник като малка. Вкъщи подвързах тетрадката с лист от вестник „Стършел“, за да показвам български букви, но все пак да има и няколко готини картинки.

Баба ме видя и каза, че било много грозно така. На мен пък ми харесваше, още повече, че в училище не ни даваха да си подвързваме тетрадките с вестници. В края на краищата бяхме в лятна ваканция. Оправдах се, че нямам нищо друго под ръка. Обаче баба донесе зелена амбалажна хартия от сирене. В магазина ѝ завили буцата в няколко листа, най-горният бил съвсем чист и много хубав на цвят. Стори ми се малко гнусно, миришеше на саламура, но въпреки това преподвързах тетрадката върху вестника. Даже залепих етикет и баба остана доволна. Не си играх да го надписвам, защото си мислех когато замина, да махна зелената подвързия и да си остане вестник „Стършел“. Иначе дневникът ми щеше да прилича съвсем на училищна тетрадка.

Вечерта започнах да си приготвям багажа, като внимавах да не съдържа дрехи със западни надписи. Баща ми седна да ми обяснява, че трябвало да внимавам какво пиша в дневника си, защото всеки можел да прочете написаното. Да описвам нещата, които ми харесват, а не тези, които ме дразнят.

Ако съм срещнала французи, нямало проблем да си говоря с тях и да си упражнявам френския, защото Франция в момента била другарска страна. Но ако съм искала да си упражнявам английския, в никакъв случай да не съм разговаряла с американци. С други англоговорещи националности можело, но на американците не можело да им се има доверие, когато пътували по социалистически държави. Не ми стана ясно защо. Американците ми се струаха приятни хора с много положителни качества, особено Еди Мърфи в „Полицаят от Бевърли Хилс“ и Мадона в „Кое е това момиче?“

5.

Най-после дойде денят на нашето заминаване. На летището Аркадиев и Гайдарски ни поеа от родителите и аз започнах дневника веднага със сядането в самолета. Тръгнах да махам зелената хартия от сирене, но ми домъчня за баба и я оставих. Надписах етикета.

Дневник
на
Александра Н. Георгиева

Откъс от книгата**Доклад на зелената амеба
за химическия молив****Велина Минкова**ученичка за седми клас от гр. София
НРБ*Неделя, 16 юли 1989 г.*

Летим. Много бяха красиви облаците, над които летяхме, приличаше на рая. Иначе – първият полет в живота ми, София–Москва с авиокомпания „Аерофлот“, времетраене 2 часа и 30 минути (от 16:30 до 19:00 – 20:00 часа местно време) и с много неучтиви стюардеси. Караха ни се на руски, ако някой не си беше изпил чая или пък станеше да отиде до тоалетната. Кацнахме на летище „Шереметиево“. Вместо стълба, рейсове и не знам какво като в София, слязохме директно в една туба, която ни отведе право в тъмно, но огромно, прелестно и оживено летище. Все едно се бяхме пренесли в бъдещето.

Взехме си багажа (който, разбира се, не пътуваше направо за Пхенянь, а дойде в Москва), попълнихме митнически декларации и влязохме в една будка да обменим валута – 29,50 рубли. Мотахме се половин час, докато ръководителите уреждаха нещо с посолството. Запознах се с двама симпатични американци от Вашингтон. Те ме заразпитваха откъде сме и къде отиваме и аз им разказах за международния лагер в Корея. Единият ме попита в коя Корея, Северна или Южна, но аз знаех само, че се казва КНДР. Те ми обясниха, че това била комунистическата Корея, северната, а южната била капиталистическа страна. Логично значи, ние заминаваме за братска комунистическа страна.

Времето беше дъждовно и студено, имаше огромен електронен термометър, който показваше 13 градуса. Ужас! Но нищо, облякохме се. Трябваше да извадя всичко от куфара си, защото пуловерът и якето ми бяха на дъното. Майка ми беше настояла да ги взема, въпреки че не исках. В София беше ужасна жега, преди да тръгнем. След това се качихме на микробус, дошъл специално за нас от българското посолство, с който пътувахме половин час. Всичко, което видях по пътя, ми хареса ужасно много, приличаше на България, но силно уголемена. А посолството беше една изключително модерна и красива сграда.

Настаниха ни трите момичета в апартамент 701, който е направо върхът. Всичко е в тъмнозелени и кафяви тонове. Плочките на банята също. А самата баня е страшна – с голяма вана. Веднага се скарахме коя от трите ще си я напълни първа с гореща вода, доста бяхме измръзнали. Холът е много готин – с плюшена гарнитура, масичка, бюро и секции. На секцията има голям цветен телевизор „Горизонт“ с чудесен образ. В хола има голямо огледало и хладилник, който работи, но вътре няма нищо.

Спалнята е отделена от хола с кафява плюшена завеса, вътре с две легла. Пак се скарахме коя ще спи на канапето, понеже и трите искахме да спим пред телевизора. Пуснахме си съветска телевизия. В България я излъчват директно всеки петък, обаче аз никога не я гледам, защото е доста безинтересна. Но сега сме в СССР! Погледахме, но после решихме да излезем на огромната тераса и да гледаме как блести Москва. Стана ни студено и се прибрахме. За какво ли им е такава тераса в този студ?

Откъс от книгата

Доклад на зелената амеба
за химическия молив

Велина Минкова

Понеделник, 17 юли 1989 г.

Сутринта ни звъни телефонът – начин за събуждане. Телевизорът пращи с черно-бели точки. Снощи хвърляхме копейка, за да решим коя ще спи на канапето и на мен се падна удоволствието. Вкъщи никога не би ми минал номерът, дори да заспя на канапето, нашите веднага ме вдигат, за да отивам да си спя в леглото. Роси се обади, защото телефонът беше до нея на нощното шкафче в спалнята. Телефон в спалня, върховно. Започна разговора на лош руски и ние се ококорихме, но после мина на български, с Аркадиев. Той се пошегувал, като се направил на руснак. Искал на руски да ни започне денят. Все пак бяхме в Съюза!

Станяхме. Като погледнахме към прозорците, видяхме, че са запотени. Значи през нощта е било луд студ. За закуска слязохме в стола на посолството, който беше грандиозен и приличаше на луксозен ресторант - с красиви и удобни столове от дърво и плюш под огромни кристални полилеи. Сервираха ни сирене на дупки, масло и конфитюр, чай с лимон. След закуска един микробус (вчерашният) ни откара на Червения площад.

Първо се снимахме пред вечния огън, след което се запътихме към мавзолея на Ленин, който за нещастие беше затворен. Аркадиев каза, че ще опитаме отново на връщане, когато пак ще имаме един ден на разположение за забележителности и покупки. Мавзолеят на Ленин ми се стори тъмен, дори грозен. Може вътре да е интересно, все пак това е великият Ленин, но в София си имаме къде-къде по-хубав. Свети целият в бяло и войниците ни са с много по-красиви униформи от тези на братушките.

След това влязохме в ГУМ, където прекарахме два объркано дълги часа. Нещо като ЦУМ, но умножено по хиляда. Ръководителите тръгнаха нанякъде с момчетата и ни казаха след два часа да сме долу на площада. В началото беше супер, Роси, Светла и Александра сами в центъра на Москва, в най-големия магазин на света. После малко ни писна. Първо, това място беше огромно и гъмжеше като пълно с уплашени хлебарки. Второ, пред повечето щандове имаше огромни тълпи, които дори не чакаха на опашка, а само се бутаха, предреждаха се и се караха. Зад тези щандове може би са се продавали интересни неща, но беше невъзможно да се видят, защото в момента, в който се опитахме да надзърнем, бяхме избутани от ядосани лелички. Човек ще си каже, че са пуснали френски парфюми.

Вече направо не знаех за какво да похарча тези близо трийсет рубли, които имах. Но все пак след много обикаляне намерихме няколко щанда, пред които нямаше бутаница, и аз успях да си купя: 1) розов гребен, 2) найлонов плик с пластмасова дръжка със закопчалки, на който беше нарисуван фонтан, 3) бодлив вълнен шал, 4) сив албум с два листа ъгълчета, които трябва да се залепят вътре и в тях да се втъкват снимките. Продавачката рускиня извади листовите с ъгълчета от албума и ми го връчи. Когато я помолих да ги сложи обратно, тя ми заяви, че стрували една рубла! За да си упражнявам руския, й казах „Не может быть!“, а тя, все едно ме нямаше, започна да си говори с някакъв друг купувач!

Откъс от книгата

Доклад на зелената амеба
за химическия молив

Велина Минкова

Докато не й размахвах една рубла под носа, не ме погледна дори. Ужас. Наистина много малко неща си купих, не можах да си изхарча и половината пари, но за съжаление нямаше нищо по-гот, до което да можем да се доберем.

Слязохме с Роси и Светла долу, на Червения площад, да чакаме ръководителите и момчетата. Нямаше ги още, затова решихме да се поразходим. Минахме покрай огромните витрини на ГУМ, където за наша приятна изненада имаше цяла една с компоти на БУЛГАРПЛОД в добре познатите ни тумбести буркани. В България не си купуваме такива, защото мама и баба ги правят на село с плодове от градината и мазето и таванът ни са препълнени с компоти в буркани. Но тук, на Червения площад, разбрахме колко е известна нашата родина! На етикетите бяха нарисувани българки в народни носии, а в бурканите плуваха череша, сливи и ягоди.

Стигнахме до едни машини с копейки, пред които имаше много хора. Оказаха се автомати за сок. Голяма блъсканица, хора пускат пари, взимат една и съща чаша, пият от нея течност с цвят на ръждива вода и я оставят да се изплаква под водна струя в същия автомат. Доста гнусно. Светла обаче реши, че е жадна, и тръгна да си взема чаша. Беше абсолютно невъзможно. Предреди я сума народ, а нас с Роси, докато я чакахме, само ни бутяха и ни се караха, че сме застанали не където трябва. Не очаквахме, че руснаците ще са толкова нелюбезни. В България винаги са ни ги давали за пример, но може би защото не са ги виждали на живо.

Светла се отказа да пие сок и трите тръгнахме обратно към входа на ГУМ. Пресрещнаха ни Аркадиев, Гайдарски и момчетата, вдигнаха ни скандал къде сме се разхождали сами, те ни били търсили. Момчетата бяха накупили огромни кутии с игри, конструктори и какво ли не. Сигурно ръководителите са им помогнали да намерят готини щандове и да се предреждат, за да ги обслужат. В Москва явно е добре да се разхождаш с възрастни, за сами деца е доста трудно.

Тръгнахме цялата група да пресичаме безкрайния Червен площад от ГУМ към Кремъл и не знам как не ни размазаха ладите и волгите, които летяха като на рали. Разгледахме Кремъл отвън и потеглихме пеша към метрото. Като стигнахме, нещата, които ни взеха акъла, бяха доста: 1) Апаратите за разваляне на 10, 15 и 20 копейки. Аз си развалих почти всичките пари, които ми бяха останали, и ръководителите половин час не можах да ни отместят оттам. 2) Ескалаторът. Истинско зрелище. Бях сигурна, че като малка съм го виждала в серия от „Ну, Погоди.“ Беше най-огромният и бърз ескалатор на света.

Качихме се на метрото за две спирки до Киевская. Там много ни харесаха картините и украсите по стените. А какви лампи! Като под арките, които водят към нашия ЦУМ, но излъскани и даже светят. Прибрахме се с тролей. Беше същият като българските тролеи, но доста по-претъпкан. Имах чувството, че се возихме на него цял ден, много далече било това посолство, в тая огромна Москва.

За обяд под кристалните полилеи в посолската столова ядохме нещо кафяво, но много вкусно в супена чиния и пихме кефир. Наздраве, другарко Иванова! Кефирът прилича на айрян, но е с различен, интересен вкус. След обяд потеглихме за „Детский мир“ с една служебна волга. Всички се нафраркахме

Откъс от книгата**Доклад на зелената амeba
за химическия молив****Велина Минкова**

отпред и на задната седалка. Волгата била много просторна кола. А „Детский мир“ бил като нашия ДЕТМАГ, но много по-голям.

Като пристигнахме обаче, ни казаха, че е затворен, защото нямало ток, и аз помъкнах момчетата за сладолед въпреки студа. Питахме една жена и тя, вместо да ни обясни накъде да вървим, ни каза да я последваме. Показа ни една будка и си продължи по пътя. На будката пишеше „Мороженое“ и аз си купих от всички видове: сметанов в кофичка, на буца, млечен два вида. Направо да се пукнеш от кеф. По пътя обратно за „Детский мир“ изядох всичкия сладолед и ми стана лошо. Малко се загубихме, но служебната волга с ръководителите и момчетата вътре ни пресрещна. Аркадиев каза, че ако още само веднъж хукнем нанякъде сами, ще ни върнат в България и трите.